

Gweithio'n well gyda'n gilydd yng Nghymru

Deddf yng Nghymru am weithio'n well gyda'n gilydd a gwario arian yn gyfrifol i ddarparu gwasanaethau cyhoeddus

Cafodd y ddogfen hon ei hysgrifennu gan **Lywodraeth Cymru**. Mae'n fersiwn hawdd ei ddeall o '**Fil Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus (Cymru)**'.

Chwefror 2022

Sut i ddefnyddio'r ddogfen hwn

Dogfen hawdd ei deall yw hon. Ond efallai y bydd arnoch chi angen help o hyd i'w darllen. Gofynnwch i rywun rydych chi'n ei adnabod i'ch helpu.

Efallai bod geiriau mewn **ysgrifennu glas trwm** yn anodd anodd ei deall. Gallwch edrych beth mae'r holl eiriau mewn glas yn meddwl ar **dudalennau 24**.

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Pan fydd y ddogfen yn dweud **ni**, mae hyn yn meddwl **Llywodraeth Cymru**. I gael mwy o wybodaeth cysylltwch â:

Gwefan: www.llyw.cymru

E-bost: socialpartnership@llyw.cymru

Ffôn: 0300 0604400

Mae [Hawdd ei Ddeall Cymru](#) wedi gwneud y ddogfen yma yn hawdd ei deall gan ddefnyddio **Photosymbols**. [I ddweud wrthym ni beth rydych chi'n feddwl am y fersiwn hawdd ei ddeall yma, cliciwch yma.](#)

[Rhif trwydded Photosymbols 403527247](#)

Cyflwyniad.....	4
Pam mae'r ddeddf yma yn bwysig	8
Cyngor y Bartneriaeth Gymdeithasol.....	15
Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru).....	16
Dyletswydd y Bartneriaeth Gymdeithasol.....	17
Gwaith Teg.....	18
Caffaeliad cyfrifol.....	19
Pam mae'r Ddeddf yn dda i Gymrui.....	22
Geiriau anodd.....	24

Cyflwyniad

Mae'r ddogfen yma am ddeddf o'r enw **Deddf Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus (Cymru)**.

Fe fyddwn ni yn ei galw'n Ddeddf yn fyr yn y ddogfen yma.

Mae'r **Ddeddf** am sefydliadau sy'n cydweithio yng Nghymru i ddarparu **gwasanaethau cyhoeddus**.

Mae **gwasanaethau cyhoeddus** yn wasanaethau pwysig y mae ar bawb eu hangen, fel gofal iechyd, cludiant, ysgolion a chasglu sbwriel. Mae'r llywodraeth yn cadw golwg arnyn nhw ac mae arian cyhoeddus yn talu amdany'n nhw.

Mae'r **Ddeddf** hefyd am sut mae **gwasanaethau cyhoeddus** yn gwario eu harian i dalu am nwyddau a gwasanaethau.

Mae'n rhaid iddyn nhw gael eu rhedeg mewn ffordd deg a chyfrifol. Ac mae'n rhaid talu amdany'n nhw mewn ffordd deg a chyfrifol.

Dylen nhw helpu i wella bywydau pobl.

Mae'n rhaid penderfynu pwy fydd yn cyflenwi gwasanaethau cyhoeddus mewn ffordd deg. A meddwl am yr effaith y mae hyn yn ei gael ar lesiant pobl.

Mae'r Ddeddf:

- Cychwyn grŵp sy'n cael ei alw'n **Gyngor Partneriaeth Gymdeithasol**.

- Yn gwneud yn siŵr bod Gweinidogion Cymru yn siarad â phartneriaid ar y **Cyngor Partneriaeth Gymdeithasol** wrth gyflawni eu nodau llesiant.

- Yn gwneud yn siŵr bod **cyrff cyhoeddus** yn siarad â'u gweithwyr ac yn ceisio cytuno ar eu nodau llesiant a sut fyddan nhw yn eu cyflawni.

Mae **cyrff cyhoeddus** yn fudiadau sy'n rhedeg **gwasanaethau cyhoeddus**. Er enghraifft, y GIG neu'r cyngor lleol.

- Yn gwneud yn siŵr bod **cyrff cyhoeddus** yn gyfrifol am **gaffael**.

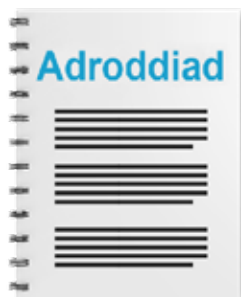
Mae **caffaeliad** yn meddwl talu mudiadau eraill i ddarparu pethau sydd eu hangen arnoch chi. Er enghraifft, gallai fod yn gyngor lleol yn talu am ddodrefn swyddfa, neu i fusnes redeg gwasanaethau gofal cymdeithasol.

- Fe fydd yn gwneud yn siŵr bod **cyrff cyhoeddus** yn ysgrifennu cynllun ar gyfer **caffael**.

- Yn gwneud yn siŵr bod **cyrff cyhoeddus** yn edrych i weld bod y sefydliadau maen nhw'n gweithio gyda nhw yn cyflawni eu nodau ac yn gweithio'n gyfrifol.

- Fe fydd yn gwneud yn siŵr bod **cyrff cyhoeddus** a Gweinidogion Cymru yn adrodd ar eu gwaith ar **gaffael**.

Pam mae'r ddeddf yma yn bwysig

Mae'r **Ddeddf** yn gwneud yn siŵr bod gwaith sydd yn cael ei wneud ar gyfer y cyhoedd ac sydd yn cael ei dalu amdano yn cael ei wneud mewn ffordd deg a chyfrifol.

Mae'r **Ddeddf** yn gweithio gyda deddfau eraill yng Nghymru. Er enghraifft:

- **Deddf Cydraddoldeb 2010**
- a **Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015**.

Mae'r **Ddeddf** hefyd am:

- **phartneriaeth gymdeithasol** dda.

Mae **partneriaeth gymdeithasol** yn weithwyr a chyflogwyr yn gweithio gyda'i gilydd i ddatrys problemau.

- gosod nodau ynghylch ffyrdd o weithio'n dda gyda'i gilydd

- a sut i helpu i wella llesiant Cymru.

Gall gweithio gyda'i gilydd helpu i wneud yn siŵr bod pawb yn cael cymryd rhan ac yn cael dweud eu barn.

Roedd y pandemig coronafeirws yn anodd ac yn heriol iawn. Ond roedd hefyd yn rhoi cyfle i sefydliadau gydweithio'n well.

Mae'r **Cyngor Partneriaeth Gymdeithasol** yn cyngori Gweinidogion Cymru am y ffyrdd gorau mae **partneriaethau cymdeithasol** yn gallu gweithio.

Mae gan y **Cyngor Partneriaeth Gymdeithasol** wefan gyda gwybodaeth ddefnyddiol. Mae ar gael yma: www.llyw.cymru/cyngor-partneriaeth-gymdeithasol

Mae'n wirioneddol bwysig i weithwyr mewn **gwasanaethau cyhoeddus** fod yn rhan o'r gwaith hwn. Nid dim ond y bobl sydd mewn gofal.

Mae gan weithwyr ddealltwriaeth dda o'r hyn yw gwasanaethau mewn gwirionedd. Dylen nhw gymryd mwy o ran mewn gwneud penderfyniadau.

Mae hyn yn barod yn digwydd mewn llawer o wledydd yn Ewrop.

Mae arnon ni eisiau i Gymru fod yn **genedl Gwaith Teg**.

Mae **Gwaith Teg** yn waith sydd yn:

- cwrdd â hawliau gweithwyr
- cefnogi eu llesiant
- ac yn rhoi llais iddyn nhw.

Mae hyn yn meddwl y byddai ein lleoedd gwaith yn cynnig i weithwyr bethau fel:

- Cyfleoedd ar gyfer hyfforddi a datblygu mewn gwaith.

- Y gallu i gael dweud eu barn a chael pobl i wrando arnyn nhw.

- Mwy o sicrwydd mewn tâl ac oriau gweithio – mae hyn yn meddwl nad yw gweithwyr yn debygol o golli eu tâl na'u horiau.

Mae'r pethau hyn yn bwysig ar gyfer gwneud Cymru yn deg ac yn gyfartal.

Gallwn helpu i wneud newidiadau i rai gweithwyr, ond nid i eraill.

Er enghraifft, mae gennym ni lai o lais dros:

- y gweithwyr mewn busnesau preifat

- a gweithwyr mewn gweithleoedd sy'n cael eu rhedeg gan Lywodraeth y DU.

Mae gennym ni lais am y swyddi sy'n cael eu goruchwyllo gan Lywodraeth Cymru. Mae llawer o swyddi **gwasanaethau cyhoeddus** yn cael eu goruchwyllo gennym ni.

Mae **caffaeliad** yn rhan bwysig iawn o wneud yn siŵr bod gennym ni **wasanaethau cyhoeddus** da.

Mae'n rhaid i **gaffaeliad** gael ei wneud mewn ffordd ofalus a chyfrifol.

Mae'n rhaid i ni feddwl am y ffordd rydyn ni'n prynu ac yn trefnu gwasanaethau, sy'n effeithio ar bethau fel:

- ein cymunedau

- ein hamgylchedd

- a'r **economi**.

Mae'r **economi** yn ymwneud â'r ffordd y mae gwlad yn defnyddio ei harian, ei thir a'i phobl i wneud, i ddefnyddio, i brynu ac i werthu nwyddau a gwasanaethau.

Er enghraifft, gallwn geisio gwneud yn siŵr bod yr arian rydyn ni'n ei wario yn helpu ein cymunedau a'n hamgylchedd.

Mae llawer o ffyrdd y gallwn ni wella **caffaeliad**. Er enghraifft:

- Mae arnon ni angen gwneud yn siŵr **nad** yw mudiadau yn **torri corneli** wrth brynu pethau a darparu eu gwasanaethau. Nid y pethau rhataf yw'r gorau bob amser.

- Mae arnon ni eisiau gwneud yn siŵr nad ydyn nhw'n achosi niwed i bethau fel ein cymunedau a'n hamgylchedd.

- Mae arnon ni angen gwella'r ffordd rydyn ni'n casglu gwybodaeth. Ac mae arnon ni angen adroddiadau ar y ffordd y mae mudiadau yn gwneud pethau mewn ffordd gyfrifol.

Cyngor y Bartneriaeth Gymdeithasol

Mae **Cyngor y Bartneriaeth Gymdeithasol** yn grŵp sy'n cynnwys llywodraeth, cyflogwyr a gweithwyr. Byddan nhw'n rhoi cyngor i Weinidogion Cymru ar wahanol faterion.

Mae'r gweithwyr ar y **Cyngor Partneriaeth Gymdeithasol** yn cael eu cynrychioli gan rywun o **undeb llafur**.

Mae **undeb llafur** yn grŵp sy'n ceisio amddiffyn hawliau gweithwyr.

Byddai **Cyngor y Bartneriaeth Gymdeithasol** yn gyngor cenedlaethol ar gyfer Cymru gyfan.

Prif Weinidog Cymru, Eluned Morgan, sy'n cadeirio'r **Cyngor Partneriaeth Gymdeithasol**.

Mae'n rhoi gwybodaeth a chyngor am y pethau yn y **Ddeddf**.

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru)

Mae gan y **Ddeddf** lawer yn gyffredin â **Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015**.

Mae **Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015** yn edrych ar lesiant Cymru mewn gwahanol feysydd, fel:

- Yr **economi**
- Yr amgylchedd
- Dyfodol Cymru

Mae rhestr o nodau llesiant yn **Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015**.

Mae'n rhaid i **gyrff cyhoeddus** weithio tuag at gyflawni'r nodau hyn. Ac mae'n rhaid iddyn nhw osod eu nodau llesiant eu hunain.

Dyletswydd y Bartneriaeth Gymdeithasol

Byddai **cyrff cyhoeddus** yn rhoi adroddiad i **Gyngor y Bartneriaeth Gymdeithasol** bob blwyddyn.

Byddan nhw'n adrodd sut y maen nhw wedi gweithio mewn **partneriaeth gymdeithasol** wrth osod a gwneud penderfyniadau ynghylch cwrdd â'u nodau llesiant.

Bydd ar Weinidogion Cymru angen siarad â **Chyngor y Bartneriaeth Gymdeithasol** hefyd am eu nodau llesiant.

Gwaith Teg

Yn 2019 cafodd adroddiad ei ysgrifennu ar ein cyfer gan Gomisiwn Gwaith Teg. Mae'n cael ei alw'n adroddiad **Gwaith Teg Cymru**.

Roedd ynglŷn â llesiant gweithwyr.

Mae arnon ni eisiau gwneud yn siŵr bod cyflogwyr yn gofalu am lesiant eu gweithwyr.

Er enghraifft, trwy wneud yn siŵr bod gweithwyr yn cael eu talu'n deg.

Caffaeliad cyfrifol

Mae o gwmpas saith biliwn punt yn cael ei wario yng Nghymru ar wasanaethau a nwyddau trwy **gaffaeliad**.

Mae gan Lywodraeth y DU ddeddf newydd am **gaffael** hefyd. Fe fydd yn rhaid i Gymru ei dilyn hefyd. Ei henw ydy **Ddeddf Caffael 2023**.

Mae **Deddf Caffael 2023** am y broses mae'n rhaid ei dilyn mewn **caffael cyhoeddus**.

Mae'r **Ddeddf Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael Cyhoeddus (Cymru)** yn dweud sut i wneud **caffael** yn **gyfrifol**.

Mae **pecyn cymorth Budd i'r Gymuned** yn enghraifft o **gaffaeliad** cyfrifol yng Nghymru.

Mae'n edrych sut y gall cymunedau yng Nghymru gael mantais o **gaffaeliad**. Er enghraifft, trwy greu swyddi newydd.

Mae **gwaith teg** hefyd wedi bod yn nod bwysig mewn **caffaeliad** yng Nghymru dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf.

Bydd ar **gyrff cyhoeddus** a mudiadau sy'n ymwneud â **chaffaeliad** angen dangos sut y maen nhw'n gwneud penderfyniadau sy'n cefnogi'r meysydd hyn o fywyd Cymreig:

- Cymdeithasol – sut rydyn ni i gyd yn byw, yn gweithio ac yn mwynhau bywyd gyda'n gilydd

- **Economi**

- Amgylchedd

- Diwylliant – mae hyn yn ymwneud â'n syniadau, ein traddodiadau a'n ffyrdd o fyw.

Mae'r **Ddeddf** hefyd yn dweud bod yn rhaid i ni gael **strategaeth gaffael**. Mae **strategaeth** yn gynllun mawr; bydd yn dweud beth sy'n rhaid ei wneud i **gaffaeliad** redeg yn dda.

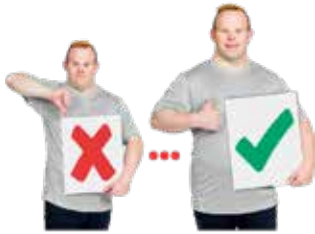
Bydd hyn yn helpu i wneud yn siŵr bod **cyrff cyhoeddus** yn gweithio yn yr un ffyrdd pan ddaw hi'n fater o **gaffaeliad**.

Pam mae'r Ddeddf yn dda i Gymru

Dyma rai o'r prif bethau mae'r Ddeddf yn helpu i'w cyflawni:

- Mae'r **Cyngor Partneriaeth Gymdeithasol** yn helpu i roi cyngor da i Weinidogion Cymru.

- Mae'r **Ddeddf** yn helpu i wella **gwasanaethau cyhoeddus** a llesiant yng Nghymru.

- Mae'r **Cyngor Partneriaeth Gymdeithasol** yn darparu arweinyddiaeth ar draws Cymru drwy roi enghraifft dda.

- Mae gweithwyr yn ymwneud mwy â gosod nodau llesiant.

- Mae **cyrff cyhoeddus** yn fwy cyfrifol am eu penderfyniadau.

- Mae **cyrff cyhoeddus** yn meddwl mwy am bwysigrwydd **gwaith teg**.

Geiriau anodd

Caffaeliad

Mae caffaeliad yn meddwl talu mudiadau eraill i ddarparu pethau sydd eu hangen arnoch chi. Er enghraifft, gallai fod yn gyngor lleol yn talu am ddodrefn swyddfa, neu i fusnes redeg gwasanaethau gofal cymdeithasol.

Cyrff cyhoeddus

Mae cyrff cyhoeddus yn fudiadau sy'n rhedeg gwasanaethau cyhoeddus. Er enghraifft, y GIG neu'r cyngor lleol.

Economi

Mae'r economi yn ymwneud â'r ffordd y mae gwlad yn defnyddio ei harian, ei thir a'i phobl i wneud, i ddefnyddio, i brynu ac i werthu nwyddau a gwasanaethau.

Gwaith teg

Mae hwn yn waith sy'n:

- cwrdd â hawliau gweithwyr
- cefnogi eu llesiant
- ac yn rhoi llais iddyn nhw.

Gwasanaethau cyhoeddus

Mae gwasanaethau cyhoeddus yn wasanaethau pwysig y mae ar bawb eu hangen, fel gofal iechyd, cludiant, ysgolion a chasglu sbwriel. Mae'r llywodraeth yn cadw golwg arnyn nhw ac mae arian cyhoeddus yn talu amdany'n nhw.

Partneriaeth Gymdeithasol

Mae partneriaeth gymdeithasol yn weithwyr a chyflogwyr yn gweithio gyda'i gilydd i ddatrys problemau cyffredinol.

Undeb llafur

Mae hwn yn grŵp sy'n ceisio amddiffyn hawliau gweithwyr